

Triumfens ögonblick. Blanka Karlsson kan lämna över sin bok om Finspongssamlingen till Vaclav Klaus, Tjeckiens president.

Blanka Karlsson, bördig från Prag men sedan 1984 boende i Norrköping, kan titulera sig filosofie doktor i ämnet pedagogisk historia vid det anrika Karlsruversitetet sin gamla hemstad.

Doktorsavhandlingen om Comenius och hans verk finns tryckt på svenska, tjeckiska och tyska.

Norrköping i sitt hjärta. Skölden av Gull-olle har Blanka målat själv.

Blanka har "satt Norrköping på kartan i Tjeckien"

NORRKÖPING

Hon ser sig själv som en länk mellan svensk och tjeckisk kultur. Sedan hon fick sin doktorshatt år 2001 har Blanka Karlsson publicerat tio verk. Bland annat sin stora avhandling, som nu finns tryckt på svenska, tjeckiska och tyska.

Forskaren Blanka Karlsson, bördig från Prag men sedan 1984 boende i Norrköping, är filosofie doktor i ämnet pedagogisk historia vid det anrika Karlsruversitetet i Prag.

Hennes digra avhandling omfattar den tjeckiske filosofen, pedagogen och teologen Jan Amos Comenius och hans koppling till Sverige,

hans verk, samt hans påverkan i Sverige under åren 1630–2000.

Jan Amos Comenius var vida berömd redan under sin livstid, inte minst som religiös och pedagogisk reformivrare.

Pansofi – en allvishetslära

Som filosof utvecklade han sin pansofi, en allvishetslära, där det inte fanns några gränser mellan olika typer av kunskap och där människorna stegvis kunde närma sig Gud.

Blanka Karlsson har i sin avhandling och andra tryckta verk bland annat beskrivit de skatter av Comenius och andra som återfinns i den så kallade Finspongssamlingen, vilken förvaras i Norrköpings stadsbibliotek.

– Finspongssamlingen är en skattkista utan botten, säger Blanka Karlsson.

– Finspongssamlingen är en skattkista utan botten, säger forskaren Blanka Karlsson.

Där finns inte bara värdefulla texter av Comenius, utan även av exempelvis Stiernhielm.

– Samlingen är därför väldigt unik.

Kulturskatt

Finspongssamlingen är en kulturskatt på 35 000 titlar som härrör från biblioteket vid Finspångs slott och släkten De Geer, samt deras efterkommande. Det var där som Blanka Karlsson påträffade en handskrift i original som visade sig vara ett häfte på 22 sidor av Comenius. Den var katalogiserad som en okänd anonym handskrift.

Ett fynd, som hon senare också kunde visa upp för sina landsmän

– Jag blev inbjuden till tjeckiska ambassaden i Stockholm, säger Blanka Karlsson. Där kunde jag överlämna boken om Finspongssamlingen till Tjeckiens president, Vaclav Klaus.

– Det var väldigt roligt. Speciellt som samlingen var helt okänd i mitt gamla hemland.

Jan Amos Comenius hade som sagt en koppling till Louis De Geer, men även till Norrköping och till den svenska statsmakten. År 1638 fick han ett anbud från Sverige om att utverka läroböcker, något som han avböjde.

Första läroboken

Några år senare fick han ett nytt anbud från Axel Oxenstierna och Louis De Geer, där den senare erbjöd sig att bekosta Comenius arbete och uppehälle.

I augusti år 1642 anlände Comenius till Norrköping som gäst till De Geer och inkvarterades troligen i dennes stenhusspalats på Saltängen. I Stockholm sammanträdde han med Axel Oxenstierna och Johan Skytte, den senare

”Jag blev inbjuden till tjeckiska ambassaden i Stockholm. Där kunde jag överlämna boken om Finspongssamlingen till Tjeckiens president, Vaclav Klaus.”

lärare till såväl kung Gustaf II Adolf som drottning Kristina.

Den lärobok av Comenius som kom att användas mest, inte bara i Sverige, gick under namnet Orbis sensualium pictus.

Smetana i Norrköping

Blanka Karlsson har publicerat ett flertal arbeten, där tyngdpunkten är lagd på de historiska och kulturella svensk-tjeckiska banden.

Hon har även fått ta emot utmärkelser för just det senare. Bland annat av Föreningen Gamla Norrköping som tilldelade henne 5 000 kronor ur Björn Helmfrids minnesfond, för att hon "satt Norrköping på kartan i Tjeckien".

Ett sådant arbete är hennes forskning om den tjeckiske tonsättaren Bedrich Smetana och hans år i Sverige. Smetana kom till Göteborg år 1856

till Sverige och var främst verksam som dirigent och pedagog. År 1861 återvände Smetana till hemlandet, men staden Norrköping hann få ett besök i maj samma år.

– Han gav en solokonsert på piano i Stadshuset, säger Blanka Karlsson. Och recensionerna i Norrköpings Tidningar var lysande.

LASSE SÖDERGREN

Reporter: 011-200 151
lasse.sodergren@nt.se

FREDRIK JONSON

Fotograf: 011-200 185
fredrik.jonson@nt.se

